

Даница ЈЕРОТИЈЕВИЋ¹
Јагодина

ПРЕДЛОЗИ НАСТАВНИКА ЗА ПРЕВОД ЕНГЛЕСКИХ ФРАЗНИХ ГЛАГОЛА СА ПАРТИКУЛОМ *OFF*

Након увода и краћег теоријског осврта на фразне глаголе и њихове карактеристике у енглеском језику, представљени су резултати спроведеног истраживања. Циљ истраживања био је да се утврди на које се све начине могу превести енглески фразни глаголи са партикулом *off* на српски језик, прецизније, које алтернативе за превод задатих фразних глагола нуде наставници енглеског језика. Методом упитника испитано је четрдесет и пет наставника, који су имали задатак да понуде своје опције за превод педесет фразних глагола са *off*. Од добијених еквивалената сачињен је корпус, чија је анализа потврдила иницијалну хипотезу да ће углавном перфективни глаголи у српском бити адекватни преводни еквиваленти фразних глагола са партикулом *off* и да ће у српском, као флективном језику, у већини случајева префикси бити главни носиоци семантичке модификације преведених глагола.

Кључне речи: фразни глаголи, превод, перфективност, префиксација

1. Фразни глаголи

1.1 Крајњак историјски осврт

У староенглеском периоду фразни глаголи готово да нису постојали, чак и када их је било, они су имали изражено дирекционо значење и били су уско повезани са значењем предлога. С обзиром на то да је староенглески показивао снажну тенденцију ка О-П² реду речи, за разлику од модерног енглеског где је обрнута ситуација, много су чешћи били глаголи са нераставним префиксом, код којих је партикула била на почетку речи, а чије је значење најприближније данашњим фразним глаголима (нпр. *baernan – to burn – жорети* и *forbaernan – to burn up – изгорети*) (Lamont 2005).

Формирање фразних глагола у средњоенглеском било је нешто продуктивније, јер је било још увек под снажним утицајем староскандинавских језика. Међутим, распрострањена употреба француског и англонорманског успорила је развој фразних глагола, јер су француске речи попуњавале семантичка поља која су некада била сачињена од глагола са нераставним префиксом. С обзиром на то да је француски био језик престижа, у формалном контексту су се француске речи подразумевале, искључивши тако могућност за употребу фразних глагола (Lamont 2005). Тенденција да се О-П ред речи претвори у П-О, као и све израженије губљење флексије на путу ка модерном аналитичком језику, утрли су пут фреквентнијој употреби фразних глагола.

Ситуација се драстично мења већ у раном модерном енглеском у корист фразних глагола, те их чак и Шекспир често користи у својим драмама.

1 danicajerotijevic@gmail.com

2 Објекат-предикат

У модерном енглеском разговор је готово незамислив без фразних глагола, а студенти енглеског језика као страног, овладавањем овом специфичном групом глагола, стичу природност у изразу и флуентност изворних говорника.

1. 2 Дефиниција

Фразни глаголи се најчешће дефинишу као вишечлани глаголи сачињени од једног лексичког глагола (нпр. *take* (узети), *give* (дати), *put* (савијати) итд.) и једне или више партикула, које су у другим контекстима заправо прилози или предлози (нпр. *off* (са, од), *down* (голе), *in* (у) итд.). Врло важна карактеристика фразних глагола јесте да се њихово значење разликује од појединачних значења глагола и партикуле који га чине. Комбинација простог лексичког глагола и неке партикуле може произвести бројне фразне глаголе са различитим значењима, а такође један фразни глагол не мора имати само једно значење (Parrott 2010: 140). Нема значајних одступања код фразних глагола у погледу дистрибуције и функције у реченици у односу на просте глаголе, осим у случају уметања објекта између глагола и партикуле, о чему ће више речи бити у наставку.

Истраживања су показала да студенти енглеског језика као страног чак и кад науче значење фразних глагола, јако их ретко употребљавају, већ чешће дају фразну конструкцију замењују простим глаголом који можда ни не одговара датом регистру и контексту (нпр. *I encountered an old painting in the attic*, уместо *I came across an old painting in the attic*. (прев. *Сусретиох се са сликом на тавану*, уместо *Нашао сам слику на тавану*), који је у поменутом примеру знатно примеренији, јер није у питању стриктно формални контекст) (Celce-Murcia & Larsen Freeman 1999). Руковођени потешкоћама са којима се студенти срећу при учењу фразних глагола, неки лингвисти предлажу алтернативни приступ сагледавања и идентификације фразних глагола (Darwin & Gray 1999: 65).

1. 3 Типови фразних глагола

У граматицама се најчешће говори о четири типа фразних глагола: интранзитивни (непрелазни), транзитивни (прелазни) нераставни, транзитивни (прелазни) раставни и транзитивни (прелазни) фразни глаголи са две партикуле (Parrott 2010: 141–143).

а) Интранзитивни (непрелазни) фразни глаголи не захтевају директни објекат иза себе, као у примеру:

(1) а) We **got up** early. (Parrott 2010: 141)

б) Устали смо рано.³

в) Транзитивни (прелазни) нераставни фразни глаголи захтевају објекат који не може да стоји између глагола и партикуле.

(2) а) She never asks me to **look after** her children. (*She never asks me to **look** her children **after**.) (Parrott 2010: 141)

б) Никада ме не пита да јој причувам децу.

в) Транзитивни (прелазни) раставни фразни глаголи траже директни објекат иза себе који се може наћи између глагола и партикуле, али такође може следити партикулу сем у случају заменице, која се ипак мора поставити између. На пример:

3 Реченице на српском језику у овом одељку су наш превод.

- (3) а) Don't **bring** these problems **up** at the meeting. (Parrott 2010: 142)
 б) Don't **bring up** these problems at the meeting.
 в) Не помињи ове проблеме на састанку.
- (4) а) Can you **put me up** for tonight? (* Can you **put up** me for tonight?)
 б) Могу ли да преспавам код тебе?
 г) Код транзитивних (прелазних) фразних глагола са две партикуле није могуће раздвојити партикуле. Неки аутори фразне глаголе са две партикуле називају и фразно-препозиционим глаголима (Quirk & Greenbaum 1977: 351).
- (5) а) You should **look up to** teachers. (*You should **look up** teachers **to**.) (Parrott 2010: 142)
 б) Треба да се угледаш на наставнике.

Међутим, претходно поменути класификација није савршено примењива на апсолутно све фразне глаголе. У неким случајевима је неопходно раздвојити глагол и партикулу, чак и када није заменица у питању:

- (6) а) He **knocked** his children **about**. (* He **knocked about** his children.) (Parrott 2010: 142)
 б) Малтретирао је / Злостављао је своју децу.

У појединим случајевима, једино *it* може вршити функцију објекта, као у примеру:

- (7) а) We both sulked for ages but in the end we **had it out** and now we've **made it up**. (Parrott 2010: 142)
 б) Вазда смо се дурили, али смо на крају изгладили ствар и помирили се.

1. 4 Семантичке категорије фразних глагола

Према неким ауторима (Celce-Murcia & Larsen Freeman 1999), фразни глаголи се могу разврстати у четири семантичке категорије: дословни, аспектуални, идиоматски и вишезначни (полисемични).

Дословни фразни глаголи се најчешће састоје из глагола и предлога који има дирекционо значење, те се и значење самог фразног глагола изводи композиционално, односно представља збир значења конституената (нпр. *sit down* (*сести*)), *stand up* (*устати*) итд.).

Аспектуални фразни глаголи се налазе негде на средини између дословних и идиоматских, јер им значење не следи нужно из значења конституената, али није ни сасвим идиоматско. Поменути фразни глаголи дају доследно аспектуално значење глаголима, а према нијанси у значењу које доноси партикула, могу се даље поделити на: иницијативне, континуалне, итеративне и комплетне. Иницијативни аспектуални фразни глаголи означавају почетак радње или подстицају радњу (нпр. *start out* (*започети*)), *take off* (*узлетети*)), *set up* (*установити*), *postpone* итд.), док комплетни фразни глаголи означавају да је радња у потпуности завршена и уз њих се најчешће користе партикуле *up*, *out*, *off*, *down* (нпр. *burn down* (*сагорети*), *изгорети*)), *fade out* (*избледећи*)), *cut off* (*огрести*)) итд.). Континуални глаголи се на основу партикуле могу даље поделити на оне који означавају исхитрену радњу, активност без јасно израженог циља, или активност испраћену од почетка до краја (нпр. *hurry along* (*пожурићи*)), *carry on* (*наставити*)), *play along* (*наставити са играма*)), *dance away* (*отшлесаћи*)), *play around* (*играјући се, ше-*

значењу се), *read through* (прочитати, прегледати) итд.), а итеративни глаголи снажан нагласак стављају на учесталост и понављање радње и најчешће се јављају са партикулом *over* (нпр. *do over* (урадити поново), *write over* (поново написати, преправити) итд.).

Код идиоматских фразних глагола значење се никако не може закључити на основу значења саставних делова. Они су потпуно фразеолошки изрази, најлакше се идентификују али се најтеже уче (нпр. *take in* (разумети), *bring up* (поменути) итд.).

Конечно, полисемични фразни глаголи спадају у фразне глаголе са више од једног значења и већина фразних глагола у енглеском језику управо спада у поменућу групу.

2. Значења партикуле *off* у енглеском језику

На основу речника *Longman Dictionary of Contemporary English* (2003), *Longman Phrasal Verb Dictionary* (2000), *Collins Cobuild Dictionary of Phrasal Verbs* (2005), *Oxford Advanced Learner's Dictionary* (2000), *Merriam-Webster's Collegiate Dictionary* (2005), значења партикуле *off* у фразним глаголима могу се груписати на следећи начин (поред сваког од значења дато је неколико примера фразних глагола који семантички припадају тој групи):

- 1) кретање од неког места, супротни смер кретања, скретање – *branch off, close off, turn off*;
- 2) одлазак – *see off, drop off, leave off, bugger off, make off, bundle off, dash off, drive off, haul off, move off, run off, rub off, send off, shoot off, shove off, slope off*;
- 3) догодити се – *come off, go off, pass off*;
- 4) успети у нечему, проћи некажњено – *pull off, carry off, bring off, let off, get off, come off, top off, take off*;
- 5) одвајање, уклањање, ослобађање – *wear off, clear off, come off, fall off, chop off, cast off, burn off, fling off, take off, get off, lop off, laugh off, throw off, shake off, slice off, split off*;
- 6) убити, починити злочин – *rip off, kill off, knock off, bump off, skim off*;
- 7) почетак, подстицање – *take off, start off, spark off, kick off, set off, lift off, let off, lead off, touch off, show off*;
- 8) одбијање, недопадање – *put off, turn off, write off*;
- 9) спречавање – *keep off, hold off, put off, fight off, beat off, choke off, cordon off, fend off*;
- 10) заустављање, обустављање – *cut off, switch off, turn off, lay off, knock off, seal off*;
- 11) нефункционисање, пропадање – *break off, go off, shut off*;
- 12) отказивање, одлагање – *call off, cry off, put off*;
- 13) смањење, испод уобичајеног нивоа – *fall off, level off, slice off*;
- 14) завршавање, употпуњавање – *finish off, go off, pay off, round off, sign off*;
- 15) дрско, љутито понашање, злоупотребавање – *blow off, brush off, fire off, face off, hack off, push off, tick off, shrug off, show off, smart off, sound off*;
- 16) заспати, утонуту у сан – *drift off, nod off, doze off, drop off, go off, get off*;
- 17) повратак у уобичајено стање – *dust off, dry off, cool off, rub off, throw off, shake off*;

- 18) обележити, издвојити - *mark off, parcel off, check off, fence off, measure off, tick off*;

3. Истраживање и корпус

3.1 Циљ истраживања

Циљ истраживања био је да се утврди на које се све начине могу превести енглески фразни глаголи са партикулом *off* на српски језик, прецизније, које алтернативе за превод задатих фразних глагола са *off* нуде наставници енглеског језика. Иницијална хипотеза била је да ће углавном перфективни глаголи у српском бити адекватни преводни еквиваленти фразних глагола са партикулом *OFF* и да ће у српском као флективном језику у већини случајева префикси бити главни носиоци семантичке модификације преведених глагола.

3.2 Учесници и процедура

У истраживању је учествовало четрдесет и пет наставника енглеског језика у основним и средњим школама, али и на факултетима у Јагодини и Крагујевцу. Корпус је прикупљен на основу упитника, а задатак испитаника био је да на основу педесет примера фразних глагола и њихових различитих значења задатих у реченицама, понуде своје опције којима би превели дате глаголе. Реченице су конструисане самостално или биране и модификоване из речника *Longman Dictionary of Contemporary English (LDCE) (2003)* тако да најбоље илуструју значење употребљеног фразног глагола.

3.3 Резултати

На основу спроведеног истраживања добијени су следећи резултати (због боље прегледности приказани су фразни глаголи по абецедном реду са примерима из упитника и понуђеним српским еквивалентима):

1) **Back off** (интранзитивни)

- (1) а) *She **backed off** and then turned and ran.* (LDCE: 92)

- перфективни: *окренути се, окренути леђа, на лево круг и отићи*

- б) *Jack **backed off** when he realized how much work was involved.* (LDCE:92)

- перфективни: *одустати, дићи руке*

2) **Break off**

- (2) а) *They were in the middle of an argument but **broke off** when someone came into the room.*

- перфективни: *прекинути разговор/расправу, заћушати, занемети, застати, обуставити расправу*

- б) *Sally **broke off** her engagement to John.*

- перфективни: *раскинути, ошказати*

- в) *He took a bar of chocolate and **broke off** a bit.*

- перфективни: *одломити, одгрити, ошкинути, изломкати*

3) **Bring off** (транзитивни)

- (3) *You robbed the bank! I can't believe you **brought that off**.*

- перфективни: успешно извесити, успетити, поћи за руком, постити, успешно обавити

4) Brush off (транзитивни)

(4) *Mary brushed her ex-boyfriend off at the party; she didn't even notice him.*

- перфективни: игнорисати, откачити, отицати, искулирати, пожедати као смрђив сир

- имперфективни: не обазирати се, понашати се као да не постоји

5) Burn off (транзитивни)

(5) *I decided to go for a run to burn off a few calories. (LDCE: 198)*

- перфективни: сагорети, отойити, истойити, иззубити, потрошити, истрошити

6) Call off (транзитивни)

(6) a) *They called the picnic off because of the rain.*

- перфективни: отказать, одложити

б) *He called off the dogs when he saw it was his neighbour.*

- перфективни: позовати, смирити, умирити

7) Cast off (транзитивни)

(7) a) *His family had cast him off without a penny. (LDCE: 229)*

- перфективни: одбацити, оставити, избацити на улицу, отицати

б) *Let's cast the boat off and sail away!*

- перфективни: одвезати, пустити, ослободити, развезати

8) Check off (транзитивни)

(8) *Check each name off the list.*

- перфективни: штиклирати, означити, прецртати, чекирати, обележити

9) Clear off (интранзитивни)

(9) *You have no right to put your caravans in my field so clear off!*

- перфективни: склонити се

- имперфективни: чистити се, брисати, зубити се, торњати се, бежати главом без обзира, мицати се

- остале неглаголске фразе: Чистац! Тушањ!, Хајде напоље!, Мари!

10) Come off

(10) a) *The handle came off the suitcase when I grabbed it.*

- перфективни: одломити се, откинути се, отицати, поломити се, откачити се, пући, одвали се

б) *When is the wedding coming off?*

- перфективни: догодити се, десити се, пасати се

- имперфективни: дешавати се, одржавати се, одвијати се, бити

в) *I'm afraid that sneaky plan of yours won't come off.*

- перфективни: успети, реализовати се, остварити се, посредити се, одвити се

г) *It wasn't until I tried to come off the pills that I realized I was addicted.*

(LDCE: 300)

- перфективни: скинути се, оставити, баћали, престати

- имперфективни: не користити, не уопштељавати

11) Cool off (интранзитивни)

(11) *He slammed the door and went for a walk to cool off. (LDCE: 346)*

- перфективни: охладити се, искулирати, разбистирити главу, охладити главу, смирити се, умирити се

12) Cut off

(12) a) *One of his fingers was cut off in the accident.* (LDCE: 388)

- перфективни: одсећи, посећи, изгубити, ошфикарити, остати без

б) *The Company cut off our electricity because we didn't pay our bill.*

- перфективни: обуставити, прекинути, одсећи, ископчати, искључити, исећи

в) *Emma cut him off in mid-sentence.* (LDCE: 388)

- перфективни: прекинути, зауставити, ујасати у реч

г) *Julia had been completely cut off by all her family and friends.* (LDCE: 388)

- перфективни: одбацити, удаљити, занемарити, игнорисати, заборавити

д) *We were cut off by the tide and had to be rescued by boat.*

- перфективни: одсећи, изоловати, заробити, покосити

13) Dash off (интранзитивни)

(13) *Harry dashed off before she had the chance to thank him.* (LDCE: 396)

- перфективни: ошперјати, одјурити, побећи, изјурити, збрисати, уштећи, ошрчати

14) Doze off (интранзитивни)

(14) *I must have dozed off while watching TV.*

- перфективни: задремати, заспати, закуњати, закунтати, захркати

15) Dust off (транзитивни)

(15) *We went to the attic and dusted some old books off.*

- перфективни: обрисати прашину, очистити, ојјати, пребрисати

16) Fall off

(16) a) *A button had fallen off her jacket.* (LDCE: 566)

- перфективни: сласити, ошпастити, одишати се, покидавати се, ошкити се

б) *Orders have been falling off; we need a new advertising campaign.*

- перфективни: ошпастити, пастити, смањити се, сласити

- имперфективни: ошпаћати

17) Fight off (транзитивни)

(17) a) *Bodyguards had to fight off the crowd.* (LDCE: 589)

- перфективни: изборити се, ошпрати, одгурнути

- имперфективни: борити се, држати на одстојању

б) *Elaine's fighting off a cold.* (LDCE: 589)

- перфективни: изборити се, ухватити се у коштира

- имперфективни: борити се

18) Get off

(18) a) *We need to get off the bus at the next stop.*

- перфективни: сићи, изаћи

б) *What time do you get off work?* (LDCE: 676)

- перфективни: завршити, ошпати, напустити, баталијати

- имперфективни: одлазити

- в) *He was tried for theft but he **got off** because there wasn't sufficient evidence against him.*
- перфективни: извући се, проћи некажњено, пустиићи на слободу, прозледаићи кроз прсте, ослободити, стиасити
- г) *Can we **get off** the subject of death, please?* (LDCE: 676)
- перфективни: промении тему, баџалии, мануи се, окании се, пресиаи
- д) **Get off me!** (LDCE: 676)
- перфективни: скинуи се, пустиићи, баџалии, оставии на миру
- ђ) *Can you **get this spider off** my shirt?*
- перфективни: скинуи, баџи, помери, удаљи
- 19) Give off** (транзитивни)
- (19) *That white flower **gives off** a beautiful smell.*
- имперфективни: одавати, производити, имати, поседовати, карактерисати
- 20) Go off**
- (20) а) *He **went off** in a great hurry.*
- перфективни: одјурити, отићи
- б) *The alarm clock **went off** at 6:00 AM.*
- перфективни: зазвонити, укључити се, активираи се
- в) *The bomb could **go off** at any moment.*
- перфективни: експлодирати, активираи се, пући
- г) *The party **went off** very well.*
- перфективни: проћи, одвићи се, проићи
- д) *The food had been in the fridge for days and finally **went off**.*
- перфективни: уквари се, поквари се, устајати, убајати се
- ђ) *Many women **go off** coffee during pregnancy.* (LDCE: 692)
- перфективни: замрзети, пресиати да воли, смучити се, баџалии
- е) *The central heating **goes off** at 9 o'clock.* (LDCE: 692)
- перфективни: искључити се, нестиаи
- 21) Hold off**
- (21) а) *Buyers have been **holding off** until the price falls.* (LDCE: 775)
- имперфективни: чекаи, фемкаи се, нећкаи се, држаи се по страни
- б) *Not even a gun could **hold him off** forever.* (LDCE: 775)
- имперфективни: џерати, држаи на одстојању, спречавати
- в) *The rain fortunately **held off** till after the school sports day.*
- перфективни: уздржаи се, суздржаи се, одложити, пошдегити
- 22) Keep off** (транзитивни)
- (22) а) *How are we going to **keep** the flies off this food?* (LDCE: 882)
- перфективни: расџерати, оџерати, заштитити, сачувати
- имперфективни: држаи подале, чувати, шитити
- б) **Keep off the grass!**
- перфективни: склонити се
- имперфективни: не џазити, клонити се, држаи се на одстојању
- в) *Let's **keep off** that subject.*
- перфективни: избећи, занемарити, прескочити, оставити, забатити

г) **Keep off fatty foods.** (LDCE: 882)

- имперфективни: клонити се, не конзумирајти, избежавати, чувати се

23) Knock off (транзитивни)

(23) а) *We **knock off** work in time for tea.*

- перфективни: пресјати, паузирајти, зауставити, завршити, прекинути

б) *I'll **knock off** 10 dollars.* (LDCE: 892)

- перфективни: сјустити, снизити, појефтинити

в) *Roland **knocks off** copies of famous paintings.* (LDCE: 892)

- имперфективни: производи, прави

г) *George went to prison for **knocking off** two people.*

- перфективни: укебати, убити, усмртити

24) Lay off

(24) *The company was losing money, so they had to **lay off** 100 workers.*

- перфективни: ошустити, дати отказ

25) Let off (транзитивни)

(25) а) *I'll **let you off** this time but don't do it again.* (LDCE: 925)

- перфективни: пусти, опросити, проћи некажњено, извући се

б) *One boy had **let off** a firework in class.* (LDCE: 925)

- перфективни: испали, запали, упали

26) Make off (интранзитивни)

(26) *The boys **made off** when they saw the policemen.*

- перфективни: побећи, збрисати, одјурити, побећи злавом без обзира, утећи

27) Mark off (транзитивни)

(27) а) *The competitor's arena has been **marked off** with cones.* (LDCE: 1006)

- перфективни: означити, оградити, обележити

б) ***Mark off** each of the names on the list as I call them out.* (LDCE: 1007)

- перфективни: означити, обележити, штиклирати, прибележити

в) *Sara's beauty **marked her off** from other contestants.*

- имперфективни: истицајти се, разликовајти се, издвајајти се, ширчајти

28) Nod off (интранзитивни)

(28) *The movie was so boring that I **nodded off** before it was finished.*

- перфективни: задремајти, закуњати, закунијати, заспати

29) Pay off (транзитивни)

Примери и српски еквиваленти:

(29) а) *It took me ten years to **pay off** my credit card debt.*

- перфективни: отплатити, исплатити, вратити

б) *Teamwork **paid off**.* (LDCE: 1208)

- перфективни: исплатити се, успети

в) *Two hundred workers have been **paid off**.* (LDCE: 1208)

- перфективни: исплатити, отпустити, распустити, отплатити

30) Pull off (транзитивни)

(30) а) *Much to our great surprise he **pulled off** the deal.*

- перфективни: поспети, издејствовати, закључити, остварити, нагодити се

б) We **pulled off** the road to get some food. (LDCE: 1326)

- перфективни: сџаати, заусџавити се, присџети

31) Put off (транзитивни)

(31) а) I'll **put off** my visit to Scotland till the winter is warmer.

- перфективни: одложиџи, одџодити, осџавити за касније, померити

б) I wanted to see the exhibition but the long queue **put me off**.

- перфективни: одвратиџи, одусџати, одбити, омесџи, осуџети

в) I'll **put you off** at the supermarket. (LDCE: 1335)

- перфективни: одбацити, осџавити, одвести

32) Ring off (интранзитивни, транзитивни)

(32) He **rang off** before I could ask his name.

- перфективни: сџустити слушалицу, прекинуџи везу

33) Rip off (транзитивни)

(33) а) The agency really **ripped us off**. (LDCE: 1420)

- перфективни: оџљачкаџи, оџеџешиџи, узети задњи динар

б) Somebody had come in and **ripped off** the TV and stereo. (LDCE: 1420)

- перфективни: украсџи, однеџи, зџити

34) Rub off (транзитивни)

(34) а) Jack **rubbed** the mud **off** his face. (LDCE: 1437)

- перфективни: почистиџи, исџрџати, очистиџи, скинути

б) She refused to give up and her confidence **rubbed off** on the others.

(LDCE: 1437)

- перфективни: пренеџи се, пребацити се, заразити

35) Run off

(35) а) Why did you **run off** after the party?

- перфективни: побеџи, оџрчаџи, имуџнути, несџати, збрисати

б) The new government is trying to **run** the drug dealers **off**.

- перфективни: оџтераџи, протџераџи, расџераџи, разџурити, наџу-
риџи, решити се

в) She could **run off** five essays in an hour.

- перфективни: наџисати, избациџи, сачинити, саставити

36) See off (транзитивни)

(36) а) The team **saw off** their old rivals in last night's game. (LDCE: 1485)

- перфективни: почистиџи патиос, победити, поразити, добити,
прџиџумфоваџи

б) Parents went to the airport to **see** their children **off**.

- перфективни: исџраџити, оџџраџити, поздравити се

37) Sell off (транзитивни)

(37) We are closing so we are **selling off** goods. That's why they're so cheap.

- имперфективни: расџродавати, продавати буд-заџиџо, продавати

38) Set off (транзитивни)

(38) а) They **set off** at six and hoped to arrive before dark.

- перфективни: кренуџи, поџи, заџочети пуџовање, одметнути се

б) The strike **set off** a series of strikes throughout the country.

- перфективни: изазвати, прouzроковаџи, подсџаџи, иницирати,
дати подсџрек

в) The blue dress **set off** her long blonde hair. (LDCE: 1500)

- имперфективни: *испицајти, скрепјати поглед на*

39) Show off (интранзитивни)

(39) *She speaks French all the time just to **show off**.*

- имперфективни: *разметјати се, хвалисати се, бусати се у зруги, хвалићи се, правити се важан*

40) Sign off

(40) а) *It's getting quite late so I'll **sign off** now.* (LDCE: 1534)

- перфективни: *одјавити се*

б) *For the last month she has been **signed off** sick from work.* (LDCE: 1534)

- перфективни: *добити оправдање, ослободити*

- имперфективни: *ојравдано одсутствовати, не ићи на посао, не радити*

41) Skim off (транзитивни)

(41) а) *Professional sport **skims off** all the best players.* (LDCE: 1547)

- имперфективни: *бирати, пробирати, издвајати, одабирати*

б) *For years his partner has been **skimming off** the profits.* (LDCE: 1547)

- имперфективни: *скупљати кајмак, масити брке, узимати, убирати, профитирајући, красти, ошимајући, зомилајући*

42) Start off

(42) а) *I **started off** by drawing the flowers.* (LDCE: 1617)

- перфективни: *почети, опочети, започети*

б) *We're not sure what **starts** the process **off**.* (LDCE: 1617)

- перфективни: *покренути, стартуовати*

в) *He made her jump, and that **started** her **off** giggling.* (LDCE: 1617)

- перфективни: *узбудити, изазвати, пробудити, натерати*

43) Switch off

(43) а) *The burglar alarm was **switched off**.* (LDCE: 1682)

- перфективни: *искључити, закочити, расформирати*

б) ***Switch off** by listening to music.* (LDCE: 1682)

- перфективни: *искључити се, ојустити се*

44) Take off

(44) а) *He **took off** his coat when he entered the room.*

- перфективни: *скинути, збацити, бацити*

б) *The plane **takes off** at five.*

- перфективни: *полетети, узлетети*

в) *Peter's career started **taking off**.*

- перфективни: *винути се, покренути се, успешно опочети*

- имперфективни: *крепјати се узлазним шоком, просјерирати*

г) *Brandy **took off** Tina Turner perfectly.*

- перфективни: *скинути, искоирати*

- имперфективни: *имиширати*

45) Tell off (транзитивни)

(45) *Carolina **told me off** when she found out I was gossiping.*

- перфективни: *искритиковати, изгрдити, прекорити, одржати лекцију, очитати буквицу*

- имперфективни: *кудити, викајући*

46) Throw off (транзитивни)

- (46) a) They **threw off** their clothes and dived in. (LDCE: 1732)
- перфективни: скинуџи, збаџиџи, баџиџи
б) In 1845, they finally **threw off** the yoke of foreign rule. (LDCE: 1732)
- перфективни: сврџнуџи, збаџиџи, џроџџераџи
в) It's taken me ages to **throw off** this cold. (LDCE: 1732)
- перфективни: џреболеџи, реџиџи се, ослободџи се
г) The engine was **throwing off** too much heat.
- имперфективни: одаваџи, џроизводиџи, баџаџи
- 47) Turn off** (транзитивни)
- (47) a) Could you **turn off** the light, please?
- перфективни: искључиџи, уџасиџи, изџасиџи, уџулиџи
б) The sight of rotting would **turn** the buyers **off**.
- перфективни: одвраџиџи, ужаснуџи, џоколебаџи, одбиџи
в) They've **turned off** the gas for a while.
- перфективни: искључиџи, џрекинуџи довод, зауставиџи, обуџта-
виџи снабдевање, уџулиџи, заврнуџи
г) I think we should've **turned off** at the last exit.
- перфективни: скренуџи
- 48) Wear off** (интранзитивни)
- (48) These glasses may seem uncomfortable but the feeling will soon **wear off**.
- перфективни: неџтаџи, иџчилеџи, џроџи, изџубиџи се, џресџаџи
- 49) Work off** (транзитивни)
- (49) a) Walking is excellent for **working off** tension. (LDCE: 1902)
- перфективни: одаџнаџи, оџресџи, занемариџи, оџџераџи, збора-
виџи на, расџџераџи
б) She hasn't **worked off** her debts to me yet. (LDCE: 1902)
- перфективни: одраџиџи, одужџи се радом
- 50) Write off** (транзитивни)
- (50) a) After six months of work we **wrote** the project **off** as a non-starter.
- перфективни: оџџиџсаџи, обуџтавиџи, џрекинуџи, зауставиџи,
оџџазаџи
б) The USA agreed to **write off** debts worth billions of dollars. (LDCE: 1912)
- перфективни: оџџиџсаџи, оџросџиџи
в) At thirteen he stole a car and **wrote it off**. (LDCE: 1912)
- перфективни: униџиџиџи, разориџи, уџроџасџиџи, сравниџи са
земљом

4. Анализа корпуса и закључак

На основу спроведеног истраживања добијени су следећи резултати: од укупно 466 преводних еквивалената за фразне глаголе са партикулом *off*, највећи број чине перфективни глаголи, укупно 382 или 81.97 %, који су или самостални или у оквиру перфективне глаголске фразе, које се, због боље прегледности налазе у Табели 1. Имперфективних глагола има 80 или 17.17 %, такође самосталних или у оквиру глаголске фразе (в. Табелу 2). Осталих неглаголских израза има 4 или 0.86 %.

Перфективних фраза има 34, што је 8.9 % од броја перфективних глагола, односно 7.3 % од укупног броја еквивалената. У Табели 1 је дат преглед структуре перфективних глаголских фраза и њихова фреквентност у корпусу.

Табела 1

Структура перфективних глаголских фраза	Укупан број појављивања у корпусу	Процент у односу на укупан број перфективних глагола (%)	Процент у односу на укупан број преводних еквивалената (%)
глагол + номинална фраза	18	4.71	3.86
глагол + препозициона фраза	8	2.09	1.72
глагол + адвербијална фраза	4	1.05	0.86
адвербијал + глагол	3	0.79	0.64
глагол + адјективална фраза	1	0.26	0.21

Имперфективних глаголских фраза има укупно 15, што је 18.75 % од броја имперфективних глаголских еквивалената, тј. 3.23 % од укупног броја еквивалената у корпусу. У Табели 2 дат је преглед структуре имперфективних глаголских фраза и њихова фреквентност у корпусу.

Табела 2

Структура имперфективних глаголских фраза	Укупан број појављивања у корпусу	Процент у односу на укупан број имперфективних глагола (%)	Процент у односу на укупан број преводних еквивалената (%)
глагол + препозициона фраза	6	7.5	1.29
глагол + адвербијална фраза	4	5	0.86
глагол + номинална фраза	3	3.75	0.63
адвербијал + глагол	1	1.25	0.21
глагол + адјективална фраза	1	1.25	0.21

Када су у питању префикси који су се најчешће појављивали на глаголима у корпусу, може се закључити да су они знатно фреквентнији код глагола перфективног вида, а најучесталији су *од-*, *о-*, *из-*, *за-*, *по-*. Фреквентност употребе префикса у преводним еквивалентима за фразне глаголе са партикулом OFF приказана је у Табелама 3 и 4, за перфективне и имперфективне глаголе посебно.

Табела 3

Префикс	Укупан број појављивања у корпусу	Процент у односу на укупан број перфективних глагола (%)	Процент у односу на укупан број преводних еквивалената (%)
ОД-	50	13.1	10.73
О-	49	12.83	10.52
ИЗ-	33	8.64	7.08
ЗА-	32	8.38	6.87
ПО-	22	5.76	4.72
У-	18	4.71	3.86
С	14	3.66	3.0
ПРЕ-	10	2.62	2.15
РАЗ-	9	2.36	1.93
ПРО-	6	1.57	1.29

З-	5	1.31	1.07
НА-	4	1.05	0.86
СА-	4	1.05	0.86
УЗ-	2	0.52	0.43
ПРИ-	2	0.52	0.43
ПОД-	1	0.26	0.21

Табела 4

Префикс	Укупан број појављивања у корпусу	Процент у односу на укупан број имперфективних глагола (%)	Процент у односу на укупан број преводних еквивалената (%)
ИЗ-	4	5	0.86
У-	3	2.5	0.43
ОД-	3	2.5	0.43
С-	3	2.5	0.43
ПРО-	1	1.25	0.21
О-	1	1.25	0.21
РАЗ-	1	1.25	0.21

На основу претходно представљених резултата, може се закључити да је спроведено истраживање потврдило почетну хипотезу да ће углавном перфективни глаголи у српском језику бити адекватни преводни еквиваленти фразних глагола са партикулом *off* (што се види из примера у одељку 3.3 и Табеле 1 из одељка 4) и да ће у српском као флективном језику у већини случајева префикси бити главни носиоци семантичке модификације преведених глагола, односно носиоци перфективног вида (што се може видети у Табели 3 из одељка 4, као и из конкретних примера у одељку 3.3). Важно је напоменути да је у случајевима када су преводни еквиваленти били имперфективни глаголи, одлучујућу улогу за таква избор није имала сама партикула *off*, већ глаголско време у коме је дат фразални глагол у примеру (о томе сведоче примери 4, 9, 10, 16–19, 21–23, 17 итд. из одељка 3.3), што може послужити као полазиште за даља истраживања у областима примењене лингвистике, али и лексичке семантике уопште.

Литература

- Дарвин, Греј 1999: Darwin, C. & Gray, L., *Going After the Phrasal Verb: An Alternative Approach to Classification*, *TESOL Quarterly*, Vol.33, No. 1, Spring 1999.
- Дирвен 2001: Dirven, René, *The Metaphoric in Recent Cognitive Approaches to English Phrasal Verbs*, <http://www.metaphorik.de/01/Dirven.pdf>, 27. 12. 2010.
- Кверк, Принбаум 1973: Quirk, Randolph, Greenbaum, Sidney, *A University Grammar of English*, London: Longman.
- Колинс Кобилд 2005: Collins Cobuild Dictionary of Phrasal Verbs, London: Harper Collins Publishers.
- Ламонт 2005: Lamont, George J. M., *The Historical Rise of the English Phrasal Verb*, <http://homes.chass.utoronto.ca/~cpercycourses/6361lamont.html>, 27. 12. 2010.
- Лонгман 2000: Longman Phrasal Verbs Dictionary, Harlow: Longman.
- Лонгман 2003: Longman Dictionary of Contemporary English, Harlow: Longman.

Мериам Вебстер 2005: Merriam Webster's Collegiate Dictionary, the USA: Merriam-Webster Incorporated.

Новиков 2005: Novakov, Predrag, *Glagolski vid i tip glagolske situacije u engleskom i srpskom jeziku*, Novi Sad: Futura publikacije.

Оксфорд 2000: Oxford Advanced Learner's Dictionary of Current English, Oxford: Oxford University Press.

Перот 2010: Parrott, Martin, *Grammar for English Language Teachers*, Cambridge: Cambridge University Press.

Селси Мерсиа, Ларсен Фримен 1999: Celce-Murcia, M. & Larsen-Freeman, D., *The Grammar Book*, Boston: Heinle & Heinle.

Томсон, Мартинет 2002: Thompson, A.J., Martinet, A.V., *A Practical English Grammar*, Oxford: Oxford University Press.

Шноубелен 2010: Schnoebelen, Tyler, *Measuring compositionality in phrasal verbs*, http://www.stanford.edu/~tylers/notes/papers/Schnoebelen_QP_15th.pdf, 24. 12. 2010.

TEACHERS' ALTERNATIVES FOR TRANSLATING ENGLISH PHRASAL VERBS WITH THE *OFF* PARTICLE

Summary

After an introduction and a brief account of the characteristics of phrasal verbs in English, the paper presents the results of the conducted research. The aim of the research was to investigate the options for translating phrasal verbs with the *off* particle into Serbian. Forty-five teachers of English participated and filled in the questionnaire. The obtained results were used to form the corpus, the analysis of which confirmed the initial hypothesis that Serbian perfective verbs should be the most suitable alternatives for translating phrasal verbs with *off*, and that prefixes in Serbian would compensate for the meanings of *off* in English, due to a highly productive inflection in the afore mentioned South Slavic language.

Danica Jerotijević